

*Ольга Кучма,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
професор кафедри трудового права та
права соціального забезпечення*

До питання про визначення терміну «пенсіонер» в пенсійному законодавстві України

Відповідно до статті 1 Закону України «Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування» (далі – Закон) пенсіонер - особа, яка відповідно до цього Закону отримує пенсію, довічну пенсію, або члени її сім’ї, які отримують пенсію в разі смерті цієї особи у випадках, передбачених цим Законом.

Дане визначення не відповідає дійсному суб’єктному складу осіб-одержувачів пенсії. Адже якщо перелічувати осіб-одержувачів відповідно до даного визначення, то маємо три категорії:

- особа, яка відповідно до цього Закону отримує пенсію;
- особа, яка відповідно до цього Закону отримує довічну пенсію;
- члени її сім’ї, які отримують пенсію в разі смерті цієї особи у випадках, передбачених цим Законом.

Якщо перші дві категорії висвітлені у визначенні достатньо повно, то третя категорія викликає дискусію.

Погоджуємось із законодавцем, що пенсіонером є одержувач пенсії. Проте, третя категорія одержувачів пенсії у визначенні не відповідає суб’єктам-одержувачам пенсії відповідно до норм Закону, яким визначені особи, які мають право на отримання пенсії у разі смерті пенсіонера.

Якщо законодавець мав на увазі, що до третьої категорії належать особи, які отримують пенсію у разі втрати годувальника, то дана категорія не враховує того факту, що право на отримання пенсії у разі втрати годувальника виникає не тільки у разі смерті пенсіонера, але і смерті особи, яка не досягла пенсійного віку та має достатньо страхового стажу для призначення пенсії у разі втрати годувальника.

Якщо законодавець мав на увазі одержувачів довічної пенсії у разі смерті пенсіонера, то третя категорія не містить поняття довічної пенсії (ануїтету) а згадується тільки вид пенсійної виплати: пенсія, яку не отримують у другому рівні, також не враховано факту отримання довічної пенсії спадкоємцями, якими можуть бути не тільки члени сім'ї.

Вважаємо не виправданим у визначенні терміну «пенсіонер» диференціювати одержувачів пенсії, при цьому не враховувати всього суб'єктного складу.

Також визначення терміну «пенсіонер» не враховує всіх пенсійних виплат, передбачених Законом.

Так, відповідно до статті 1 Закону пенсійні виплати - грошові виплати в системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, що здійснюються у вигляді пенсії, довічної пенсії або одноразової виплати.

Чи є пенсіонером особа, яка отримала одноразову пенсійну виплату?

Особа перебуває у статусі пенсіонера протягом періоду у якому нараховується пенсійна виплата (період, за який особа має право вимагати нарахування пенсії), а не взагалі, якщо особа колись отримувала пенсію (наприклад, особа, яка отримувала пенсію по інвалідності, після припинення нарахування даної пенсії не буде пенсіонером). Відмінним від поняття «пенсіонер» є поняття «особа пенсійного віку», де, на відміну від пенсіонера, якщо особа досягла встановленого законом пенсійного віку, то статус такої особи залишається незмінним. При цьому, факт належності до осіб пенсійного віку не є підставою для набуття статусу пенсіонера, якщо відсутня кількість страхового стажу, необхідна для призначення пенсії за віком.

Одноразова пенсійна виплата не передбачає періоду нарахування пенсійної виплати, по суті, період нарахування складає один день. Називати пенсіонером одержувачів даної пенсійної виплати можна, оскільки був факт нарахування пенсійної виплати, але статус пенсіонера у особи був один день.

Для максимального врахування у визначенні умов призначення різних видів пенсії, пропонуємо наступне визначення у Законі: пенсіонер - особа, яка відповідно до цього Закону отримує пенсійні виплати.

